

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Quando primum sacerdotum mores immutari coeptum sit, &
constitutiones de seruanda continentia redigi in scripturam cap. iii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

lauerit disperdet illū Deus) iste similis est his, quos Apostolus dicit. Iusto lex non est posita, sed iniquis, non subditis, impiis, & peccatoribus. Quomodo ergo iusto lex non est posita, sed iniquis, & non subditis, sic doctrina ea, quæ à fornicatione monet recedendum esse, casto non est posita, sed improbis, & fornicatoribus, & inobedientibus. Non habemus itaque necessarium ut discamus à fornicatione discedere, uerum ut ad perfectiora tendamus, à principiis elementorum Christi. Hætenus ille de castitate illius sæculi, licet Græcus. Ex quo patet castitatis leges eo tempore, in eo tanto seruiore charitatis, & fidei erga Deum, minime necessarias fuisse: quum nec suspitio quidem de fornicatione, quod tã uulgare peccatum est, ea tempestate inter christianos homines haberetur.

Quando primum sacerdotum mores immutari coeptum sit, & constitutiones de seruanda continentia redigi in scripturam, Cap. III.

Cæterum post Constantini Augusti conuersionem ad Christum, ubi pacata denique fuit ecclesia, diuulgataque, & diffusa publice, passimque per uniuersum orbem religio Christiana, & quies per seculos data, templaque ubique locorum ædificata, ac maximis referta diuitiis, censuque ditata amplissimo: tum primum Christianorum mores simul cum fortuna mutari coeptum est, ac subinde paulatim disciplinam, & seueritatem illam uiuendi laxari, multis (ut nunc fit) locupletari sacerdotio, quæ iustificari mallentibus: & sibi, non Christo uiuere satagentibus. Atque sic demum diuitiæ, quæ nunc uidemus auaritiæ, uoluptates, luxum, libidinemque inuexerunt in clerum: quantoque ambitio acrius inualuit,

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

tanto religio, & pietas magis elanguit. Tunc erant pauci, sed uere fideles, nunc uero quando facti sumus innumeri, difficile est reperiri tot continentes, ut non reperiantur multo plures mali in his esse, quam boni. Continentia itaque per ea tempora non ex praescripto, sed ex antiqua apostolorum, apostolicorumque uirorum obseruantia, iam ab ipso saluatore Iesu per manus tradita, à sacerdotibus constantissime seruabatur. At ubi per licentiam, & luxum (ut nuper dicebamus) noua quorundam hæresi mutari idcoeptum est, tum primum cautiones, quæ de castitate disponderent, ad coercendam licentiam, & ad reprimendam libidinem necessaræ uisæ sunt: ac propterea statutum in Niceno concilio ne liceret sacerdotibus uersari cum mulieribus extraneis, nisi forte mater, aut soror, aut auia, aut amita, aut matertera foret: quod ex eiusmodi mulieribus nulla suspitio potest exoriri. Deinde aliis quoque conciliis decretum est, ne uidelicet quis deinceps sacris initiaretur ordinibus, nisi coelebs, aut qui cum uxore ipsa unanimiter, & aperte promiserit castitatem: quam & apostolos, & apostolicos uiros usque ad ea tempora præstitisse constabat: & cui sanè etiam si nulla alia certa lege antea caueretur, ueteri tamen instituto parendum esset: idque pro lege, ex ui consuetudinis, atque ex ueneratione antiquitatis habendum. Lex ergo fuit illis, non in charta exarata, sed in corde impressa, nec scripta atramento, ac manu hominis, sed spiritu Dei uiui, & sanguine Christi, quasi minio decorata. Multa quidem per Iesum saluatorem nostrum (ut Origenes ait) reuelata fuere apostolis, quæ ne uulgo fierent communia illi mandare literis noluerunt: idque etiam confirmat Pauli apostoli discipulus Dionysius Areopagita,

qui secretiora nostræ religionis, mysteria auctoribus
 ipsis ex animo in animum sine scriptis medio inter
 cedente uerbo transfusa fuisse confirmat. Quod
 & apud Hebræos factitatum olim fuisse multi testan
 tur, unde & Cabalistæ disciplinæ origo exorta:
 ut omittam interea, quod idem pythagoricis quoque
 ipsis dicitur placuisse. Quid alia quæso scriptura opus
 est, satis constat Apostolos qui nullis essent uxoris
 bus aliigati, aut uirgines, aut cœlibes, ut tunc erant, per
 petuo permansisse: qui uero fuerant coniugati, uxores
 res pro sororibus habuisse: non eis corporaliter am
 plius, sed tantummodo spiritualiter conuersantes.

Vnde in historia Eusebii legitur, Petrum, ubi uidisset
 uxorem suam amore Christi duci ad mortem, post
 eam ita maximo gaudio exclamasse. O mea optima
 coniunx memento domini. Talia erant illis tempo
 ribus sanctorum connubia, ac talis affectio inter
 se coniugum beatorum: ut nihil prorsus de uoluptate
 carnis, sed tantum de mutua animarum salute cogita
 rent. Legitur quoque in uita Petri, eum semper con
 sueuisse, dum populum edoceret, summa ui, sum
 maque contentione suadere, atque extollere castita
 tem. Legimus insuper, & Philippi filias, quas isti nos
 bis obiiciunt, & patris, & matris castitatem imitata
 consensisse in sua uirginitate: de quibus in actis aposto
 lorum Lucas memorat dicens. Venimus Cæsarea, Act. 21
 & ingressi domum Philippi euangelistæ, qui
 erat ex septem, mansimus apud eum: huic erant uir
 gines quatuor prophetantes. Effertur similiter ma
 gnis laudibus uirginitas Petronillæ Petri filia: quam
 à teneris annis ita edocuerant parentes amare castita
 tem, & uoluptatem carnis respuere: ut in uirginitate per
 petuo uixerit, & amore uirginitatis mori maluerit, quàm
 illustrem principem, & præfectum, in maritum accipere.

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

Primus autem (quod sciam) qui de castitate sacerdotū publice statuerit Scyricius R. o. pont. fuit: qui ut occurret in continentiae clericorum: quae ea aetate exoriri primum coeperat, nihil mutans de anteriori obseruatione, id ipsum, tantum, quod secundum priscos mores, ad sua usque tempora seruatum fuerat, aeditis legibus fortius stabiluit. Fuit autem Scyricius iste uir in omnium uirtuum genere, gloria insignis, uitae sanctitate praecclarus, iustus, innocens, & probatus in omni timore domini: floruitq; post Christi natalem anno circiter trecentesimo, & septuagesimo, Valentiniani Augusti, temporibus, & Iuliani apostatae: a quo multa incommoda ob Christi fidem passus, nunquam potuit ullis afflictionibus, & persecutionibus superari. Habetur huius uiri decretum octogesima secunda distinctione, cuius uerba opere precium esse duximus hic a nobis referri. Plurimos, inquit, sacerdotes Christi, atque leuitas, post longa consecrationis suae tempora, tam de coniugibus, quam etiam de turpi coitu sobolem didicimus procreasse, & crimen suum hac praescriptione defendere: quod in ueteri testamento sacerdotibus, ac ministris generandi facultas legitur attributa: & caetera, quae sequuntur. Et paulo inferius. Quia, inquit, aliquanti de quibus loquimur, ut tua sanctitas retulit, ignorantia lapsos se esse desent: his hac conditione misericordiam duximus non negandam: ut sine ullo honoris augmento, in hoc, quo delecti sunt, quam diu uiuerint, officio perseverent: si tamen post haec continentes se studuerint exhibere. Hi uero qui illiciti priuilegii excusatione utuntur, & sibi asserunt ueteri hoc lege concessum, nouerint se ab omni ecclesiastico honore, quo indigne usi sunt, apostolicae sedis auctoritate deiectos: nec unquam posse ueneranda tractare mysteria, a quibus se ipsi, dum obscenae cupiditatibus inhiant, priuauerunt: & reliqua, quae ibidem referuntur, quae breuitatis gratia praetertransimus. Haec sane uerba, ut uides, apertissime indi-

11. 24

cant, non consueuisse ex consuetudine ueteri olim sacer-
 dotes christianos aliquo pacto commiscere se uxoribus
 ut nunc plerique male interpretantes scripturas mendaci-
 ter asseuerant. Nam si ea consuetudo fuisset, non hi qui
 dem ueteris testamenti adduxissent testimonium, sed
 pristinam potius sacerdotum Christianorum consuetu-
 dinem allegassent, si ulla eiusmodi consuetudo tunc eis
 extitisset qua se defenderent. Atqui ad ritum Hebræo-
 rum iccirco confugerant, quia deerant sibi Christianorū
 exempla ad ea tempora, quibus possent in causa obie-
 cti sibi criminis culpam diluere. Qui uero allegabant
 in excusationem sui erroris ignorantiam, uxore sanè iun-
 cti fuerant: impium namque fuisset de fornicationis pecca-
 to, obicere ignorantiam, quando fornicatio ipsa ubique
 in ueteri, nouaque lege damnetur. Verum de uxoribus
 ad ea tempora non legebatur publice interdictum esse,
 sed de more ex traditione & consuetudine ueterū absque
 alio præcepto consueuerant episcopi, sacerdotesque &
 diaconi continere. Quo nam iure quæso quisquam eo-
 rum puniri merito potuisset, quasi transgressor, nisi id si-
 bi fuisset prius aliqua uel expressa uel tacita saltem lege
 prohibitum: Lex enim fertur, non ut quæ præterierint
 crimina, sed ut quæ futura sint, puniatur. Idem pene Dio-
 nyssius Ambrosius scribit in libro officiorum primo, quod
 Scyricus in decretis. In offensum, inquit, exhibendum
 est, & immaculatum ministerium, nec ullo coniugali
 coitu uiolandum, qui integro corpore, incorrupto pu-
 dore, alieni etiam ab ipso consortio coniugali sacri mys-
 terii gratiam recepistis. Quod eo non præterii, quia in
 plerisque abditioribus locis, quum mysterium gerent,
 uel ipsum sacerdotium, filios susceperunt: & id tãquam
 usu ueteri defendunt, quando per interualla dierum sa-
 crificium deferebatur: & tamen castificabatur etiam po-
 pulus per biduum, aut triduum, & lauabant uestimenta
 sua, ut ad sacrificium purius accederent: uti in ueteri tes-

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

ramento legimus factitatū. Si in figura, tanta obseruans
tia, quanta in ipsa ueritate: Disce sacerdos, atque leui
ta, quid sit lauare uestimenta tua, ut mundum corpus
celebrandis exhibeas sacramentis. Hactenus ille abso
lute, & breuiter. Ex quibus profecto meridiana luce
clarius apparere potest, castimoniam obseruantiam non
ea tempestate coepisse, quando hæc ædita fuerunt, sed
in principio statim ab ipsius euangelii emanasse pri
mordiis: atque posterioribus deinde sæculis, à summis
pontificibus in sacris conciliis sæpius confirmatam.
Si quidem antea nihil necesse fuerat nouis legibus quic
quam statuere super his: quoniam sacerdotes illi non
dum ab Apostolorum consuetudine sese abduxerant:
neque adhuc, quod ad continentiam negotium perti
net, ab iis ipsis aliquo pacto descuerant: sed quum pri
mum ex præuaricatione quorundam deprehensum est
inmutari mores, deflectiq; de uia, & declinari turpiter
ad molliem, lex adinuenta est: & in lucem produ
cta, quæ prius erat abscondita, uallataq; subinde etiam
pœnarum metu, quo ueluti ualidissimis habenis pec
candi licentia frænaretur. Lex quidem transgressoribus
scripta est, non castis, qui secundum legem, etiam sine
lege uiuerent, sicut hi, qui ad ea tempora lege non in
digerant. Erat enim tunc illis obseruatio, & uis legis
inserta animis: ut minime necessarium fuerit super his
aliam ferri legem. Verum quia (ut diximus) labi coe
perat obseruantia continendi, ex nouo luxu, libertas
teq; peccandi: mox uelut uindex, & uindex apposta
est lex, ut nulla esset deinceps excusatio incontinen
tibus. Nam si quis ex antiquis illis simpliciter, uel
ignoranter errasset, & ad amissim (ur par fuerat) fors
san non seruassent castitatem: sicut facere dominus nos
ter consuluit, & apostolorum postea consuetudo
roborauit: poterat uel ignorantiam, uel simpliciter
eorum aliqua uenia concedi: ut supra in Scyriti deo

creto diximus contineri: quoniam nondum de continentia uoto in scriptis palam redactum quicquam fuerat: at nobis nullo iure potest ignosci: qui iam tot exemplis instructi sumus, & tot legibus obligati, ut nulla prorsus nobis excusatio uideatur esse reliqua, si peccemus.

Quid sit caste regere uxorem, sicut faciebant antiqui sacerdotes. Cap. III.

Iam satis arbitror declaratum esse sacerdotes christianos (quicquid dicant lasciu quidam) semper de more caste, continenterque, uixisse: & cum uxoribus, quas forte duxerant, antequam initiarentur, sicut cum matre, & sorore solitos esse uersari, earumque curam habuisse tantummodo, non usum. Verum quia non nulli interpretantur quod à Symacho pont. max. dictum est de conuersatione uxoris, quam caste regendam dicit: non esse re uera ab uxore, sed ab alienis toris continere: breui respondendum censui, quid super ea re sit credendum. Legitur enim octogesima prima distinctione, Symachi uetustissimi pontificis, qui præsuit Christianæ pietati anno à Christi natali quadringentesimo nonagesimo quarto, decretum ita iubentis. Volumus ut sacerdotes prohibeantur, ne mulieribus conuersentur, excepta matre, sorore, uel uxore, quæ caste regenda est. Quomodo autem intelligi debeat uxorem caste regi, Leo pontifex successor eius trigesima prima distinctione ita nobis iuculenter exponit. Lex, inquit, continentia eadem est altaris ministris, quæ episcopis, aut præsbyteris, qui quum essent laici, siue lectores, licite quidem & uxores ducere, & filios procreare potuerunt: sed quum ad prædictos peruenerint gradus